



Procediment d'intervenció en cas de faltes greument perjudicials per a la convivència

Octubre 2023

Índex

1. Justificació i objectius	3
1.1. Justificació	3
1.2. Objectius	3
2. Faltes greument perjudicials per a la convivència	4
3. Valoració	6
4. Intervenció	7
4.1. Presumpte delictes o falta penal	7
4.2. Reconeixement immediat dels fets i acceptació de la sanció	8
4.3. Incoació de l'expedient	8
4.3.1. Aplicació de mesures provisionals i excepcionals (art. 25.4. DAC)	9
4.3.2. Nomenament de la persona instructora i notificació de la incoació de l'expedient (art. 25.2 i 25.3 DAC)	10
4.3.3. Instrucció de l'expedient (art. 25.2 DAC)	10
4.3.4. Tràmit de vista i audiència (art. 25.3 DAC)	11
4.3.5. Proposta de resolució (art. 25.3 DAC)	11
4.4. Resolució de l'expedient	12
4.4.1. Sobreseïment	12
4.4.2. Aplicació de mesures correctores i sancions (art. 36.2, 37 i 38 LEC i art. 24 i 25.1 DAC)	12
4.4.3. Oferiment de la mediació (art. 30.5, 31.3 c i 32 LEC, art. 23.2 DAC i art. 25.2 i 26 Drets i deures alumnat)	16
4.4.4. Col·laboració amb agents socials externs (art. 24.2 Llei 14/2010)	18
4.4.5. Possibilitat de recurs (art. 148.3.i i 152.2.e LEC i art. 25.5 DAC)	19
4.5. Mesures reparadores i restauratives	19

1. Justificació i objectius

1.1. Justificació

Els centres són el marc idoni per implementar mesures preventives que facilitin la convivència a les aules. Tot i aquest treball preventiu, poden donar-se conductes i actes que perjudiquin greument la convivència, que afectin les relacions entre iguals o les relacions entre l'alumnat i el professorat.

Davant les faltes de l'alumnat greument perjudicials per a la convivència que es donen en l'àmbit escolar, aquest document ofereix un procediment d'intervenció on es recullen els agents, la temporització i el procés que cal seguir, amb les referències normatives pertinents.

1.2. Objectius

Missió

Donar una resposta ràpida i educativa a les faltes de l'alumnat greument perjudicials per a la convivència.

Objectiu general

Dotar els centres educatius d'una eina per valorar i intervenir davant de les faltes greus de l'alumnat.

Objectius específics

- Promoure actuacions immediates de contenció i reforçar les mesures de protecció i control.
- Facilitar un únic procediment d'intervenció comú a tots els protocols per millorar la convivència.
- Establir un circuit de coordinació entre els diferents membres de la comunitat escolar i educativa implicats en el procediment.

2. Faltes greument perjudicials per a la convivència

L'article 37.1 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, tipifica les conductes i els actes dels alumnes que es consideren faltes que perjudiquen greument la convivència:

- a) Les injúries, ofenses, agressions físiques, amenaces, vexacions o humiliacions a altres membres de la comunitat educativa, el deteriorament intencionat de llurs pertinences i els actes que atemptin greument contra llur intimitat o llur integritat personal.
- b) L'alteració injustificada i greu del desenvolupament normal de les activitats del centre, el deteriorament greu de les dependències o els equipaments del centre, la falsificació o la sostracció de documents i materials acadèmics i la suplantació de personalitat en actes de la vida escolar.
- c) Els actes o la possessió de mitjans o substàncies que puguin ésser perjudicials per a la salut, i la incitació a aquests actes.
- d) La comissió reiterada d'actes contraris a les normes de convivència del centre.

D'acord amb l'article 37.2 de la mateixa llei, aquestes conductes s'han de considerar especialment greus quan impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra condició personal o social dels afectats.

Les conductes i actes contraris dels alumnes són objecte de correcció pel centre quan estan motivats per la vida escolar o hi estan directament relacionats i afecten altres alumnes o altres membres de la comunitat educativa, tot i produir-se fora del centre, d'acord amb el que exposa l'article 35.3 de la Llei d'educació.

Pel caràcter específic i la rellevància d'algunes de les conductes que perjudiquen greument la convivència, així com quan es donen les circumstàncies que les fan especialment greus com s'ha descrit anteriorment, el Departament d'Educació ha elaborat protocols específics, que cada centre ha de contextualitzar a la seva realitat.

- Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu
- Protocol d'actuació amb menors de catorze anys en situacions de conflicte o comissió d'una infracció penal
- Protocol de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu (en procés de revisió)
- Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant el consum de drogues en els centres d'educació secundària

Aquests protocols preveuen l'activació del procediment d'intervenció en cas de faltes greument perjudicials per a la convivència, a més de dur a terme altres accions específiques.

Per a aquelles conductes que perjudiquen greument la convivència que recull l'article 37.1 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, per a les quals no s'ha elaborat un protocol específic, serà necessari activar aquest protocol.

Davant d'algunes situacions com les agressions físiques contra treballadors dependents del Departament d'Educació, cal activar el Protocol de prevenció, detecció i actuació davant situacions de violència envers treballadors dependents del Departament d'Ensenyament que presten serveis en centres educatius públics i serveis educatius, produïdes com a conseqüència de l'exercici de les seves funcions, i de danys als béns de l'Administració, causats per membres de la comunitat educativa i/o tercers. Aquest protocol ofereix un marc d'actuació davant situacions de violència envers el personal dels centres educatius públics i serveis educatius, produïdes dins o fora del centre de treball, ja sigui en el marc de l'exercici de l'activitat professional o com a conseqüència d'aquesta activitat.

3. Valoració

Davant el coneixement o la sospita per part de qualsevol membre de la comunitat escolar d'una conducta o acte per part de l'alumnat susceptible de ser considerat com una falta greument perjudicial per a la convivència en el centre educatiu, cal posar-ho en coneixement de la direcció del centre. Convé que aquesta informació es comuniqui per escrit i que la direcció en faci un registre.

Correspon al director o directora del centre fer la valoració de la situació. El director o directora de cada centre educatiu pot definir un equip de valoració que estarà integrat per diferents professionals en funció dels recursos disponibles. En aquest procés de valoració, el director o directora pot comptar també amb l'assessorament de la Inspecció d'Educació.

En el cas que es valori que no es tracta d'una falta (de l'alumnat) greument perjudicial per a la convivència, es comunicarà a l'alumnat i a les famílies.

Si la valoració confirma que s'ha donat o s'està donant una falta greument perjudicial per a la convivència, es comunicarà a l'alumnat i a les famílies, així com a la Inspecció d'Educació, i s'iniciarà la fase d'intervenció.

En cas d'una possible situació d'assetjament escolar o altres tipus de violències (conductes d'odi i discriminació, violències masclistes), consulteu el Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu, que ofereix diverses eines i recursos en les fases de detecció, valoració i comunicació.

En cas de maltractament infantil i adolescent, o en cas de tinença, consum i/o venda de drogues dins del centre, consulteu els protocols pertinents.

4. Intervenció

Un cop es determina que ens trobem davant d'una falta greument perjudicial per a la convivència:

- davant d'un fet que pugui ser constitutiu de delicte o falta perseguible penalment, consulteu **4.1 Presumpte delicte o falta penal**;
- un cop comunicat a l'alumnat i la seva família que ens trobem davant d'una falta greument perjudicial per a la convivència es poden donar dues situacions:
 - l'alumne/a i la seva família reconeixen de manera immediata la comissió dels fets i accepten la sanció corresponent, consulteu **4.2 Reconeixement immediat dels fets i acceptació de la sanció**;
 - l'alumne/a i la seva família no reconeixen de manera immediata la comissió dels fets i no accepten la sanció, consulteu **4.3 Incoació de l'expedient** i **4.4 Resolució de l'expedient**;
- finalment, un cop aplicada una mesura correctora o sanció, consulteu **4.5 Mesures reparadores i restauratives**.

4.1. Presumpte delicte o falta penal

Davant un fet que pugui ser constitutiu de delicte o falta perseguible penalment, la direcció del centre ho ha de comunicar al ministeri fiscal, tal com especifica la disposició addicional dinovena del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius.

En els casos en els quals estan implicats menors de catorze anys, consulteu el Protocol d'actuació entre el Departament de Drets Socials i el Departament d'Educació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya per garantir una intervenció coordinada en les situacions de conflicte, assetjament escolar, o comissió d'una infracció penal denunciada en els quals estiguin implicats menors de catorze anys que hagin estat denunciats per aquests fets.

En aquestes situacions la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) disposa d'un equip d'intervenció especialitzat en menors de catorze anys inimputables (EMI-14). Aquest equip es coordina a través del referent del Servei Territorial o Consorci d'Educació de Barcelona amb el director del centre públic o el titular del centre privat.

L'EMI-14 donarà suport al centre educatiu i al menor i la seva família a través del programa EDUCANT EN LA RESPONSABILITAT. Aquest programa té la finalitat de donar resposta a situacions en què hi ha infants o adolescents de menys de catorze anys implicats com a autors en la denúncia d'un fet tipificat pel Codi penal com a delicte o falta. És un programa de valoració i intervenció en aquesta població i les seves famílies que vol oferir una actuació adient a la seva situació des de l'àmbit de la prevenció.

4.2. Reconeixement immediat dels fets i acceptació de la sanció

L'article 25.1, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, determina que les faltes greument perjudicials per a la convivència que tipifica l'article 37.1 de la Llei d'educació es corregeixen mitjançant una sanció de les previstes en l'article 37.3 de la Llei esmentada.

Tanmateix, quan l'alumne/a i la seva família reconeixen de manera immediata la comissió dels fets i accepten la sanció corresponent, la direcció imposa i aplica directament la sanció com s'exposa en l'article 25.7 d'aquest Decret. De la falta comesa i de l'acceptació de la sanció per part de l'alumne/a i, en els menors d'edat, del seu pare, mare o tutor legal, n'ha de quedar constància escrita (vegeu Informe de reconeixement dels fets i acceptació de la sanció).

L'article 24.1 del Decret d'autonomia dels centres educatius, referent a les mesures correctores i sancionadores, disposa que l'aplicació d'aquestes mesures s'ha d'inscriure en el marc de l'acció educativa i té per finalitat contribuir a la millora del seu procés educatiu. Sempre que sigui concordant amb aquesta finalitat, la mesura correctora ha d'incloure alguna activitat d'utilitat social per al centre.

Així mateix, l'article 24.3 d'aquest Decret estableix els criteris que s'han de tenir en compte per a la graduació de les sancions:

- a) Les circumstàncies personals, familiars i socials i l'edat de l'alumnat afectat.
- b) La proporcionalitat de la sanció amb la conducta o acte que la motiva.
- c) La repercussió de la sanció en la millora del procés educatiu de l'alumnat afectat i de la resta d'alumnat.
- d) (...)
- e) La repercussió objectiva en la vida del centre de l'actuació que se sanciona.
- f) La reincidència o la reiteració de les actuacions que se sancionen.

4.3. Incoació de l'expedient

Davant d'una falta greument perjudicial per a la convivència protagonitzada per un alumne/a, tal com determina l'article 25, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, correspon al director o directora del centre incoar o iniciar un expedient.

En l'article 37.1 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, s'explicita la relació de les faltes greument perjudicials per a la convivència:

- a) Les injúries, ofenses, agressions físiques, amenaces, vexacions o humiliacions a altres membres de la comunitat educativa, el deteriorament intencionat de les seves pertinences i els actes que atemptin greument contra llur intimitat o llur integritat personal.

- b) L'alteració injustificada i greu del desenvolupament normal de les activitats del centre, el deteriorament greu de les dependències o els equipaments del centre, la falsificació o sostracció de documents o materials acadèmics i la suplantació de la personalitat en actes de la vida escolar.
- c) Els actes o la possessió de mitjans o substàncies que puguin ésser perjudicials per a la salut, i la incitació a aquests actes.
- d) La comissió reiterada d'actes contraris a les normes de convivència del centre.

En el cas que aquestes faltes impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra condició personal o social dels afectats esdevindran faltes especialment greus, tal com recull l'article 37.2 d'aquesta Llei. Davant aquestes situacions, les sancions que es poden imposar són les que preveu l'article 37.3 de la mateixa Llei.

A continuació, es recullen els agents, la temporització i el procés que implica la incoació de l'expedient fins a la proposta de resolució, amb les referències normatives pertinents.

4.3.1. Aplicació de mesures provisionals i excepcionals (art. 25.4. DAC)

Qui: Direcció

Quan: Paral·lelament a la incoació de l'expedient

Descripció: Per tal d'evitar perjudicis majors, en incoar un expedient, la direcció del centre pot aplicar, de manera excepcional, una suspensió d'assistència a classe per un mínim de 3 dies prorrogables a 20 dies. Aquesta suspensió pot comportar la no assistència al centre. Altrament, l'alumne/a haurà d'assistir al centre, però no podrà participar en les activitats lectives amb el seu grup mentre duri la suspensió.

Normativa:

L'article 25, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010) determina que:

25.4 Per tal d'evitar perjudicis majors a l'educació de l'alumnat afectat o a la de la resta d'alumnat del centre, en incoar un expedient la direcció del centre pot aplicar, de manera excepcional, una suspensió provisional d'assistència a classe per un mínim de tres dies lectius prorrogables fins a un màxim de 20 dies lectius, que ha de constar en la resolució de la direcció que incoa l'expedient. Aquesta suspensió pot comportar la no-assistència al centre. Altrament, l'alumne/a haurà d'assistir al centre, però no podrà participar en les activitats lectives amb el seu grup mentre duri la suspensió provisional d'assistència a classe. En tot cas, en la suspensió provisional d'assistència a classe, que s'ha de considerar a compte de la sanció, s'han de determinar les activitats i mesures educatives a dur a terme durant aquest període.

4.3.2. Nomenament de la persona instructora i notificació de la incoació de l'expedient (art. 25.2 i 25.3 DAC)

Qui: Direcció

Quan: Al més aviat possible

Descripció: El director ha de designar la persona instructora, i notificar la incoació de l'expedient a l'alumne/a i, en el cas dels menors, als progenitors o tutors legals.

Normativa:

L'article 25, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010), estableix que:

25.2 La instrucció de l'expedient (...) correspon a un o una docent amb designació a càrrec de la direcció del centre (...)

25.3 De la incoació de l'expedient la direcció del centre n'informa l'alumnat afectat i, en el cas de menors de 18 anys, també els progenitors o tutors legals (...)

4.3.3. Instrucció de l'expedient (art. 25.2 DAC)

Qui: Persona instructora

Quan: Al més aviat possible

Descripció: La persona instructora ha de practicar les actuacions que s'estimin pertinents per aclarir els fets esdevinguts i la responsabilitat de l'alumnat implicat

Normativa:

L'article 25, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010), disposa que:

25.2 (...) A l'expedient s'estableixen els fets, i la responsabilitat de l'alumnat implicat, i es proposa la sanció així com, si escau, les activitats d'utilitat social per al centre i, si escau, l'import de reparació o restitució dels danys o materials que eventualment hagin quedat afectats per l'actuació que se sanciona.

4.3.4. Tràmit de vista i audiència (art. 25.3 DAC)

Qui: Persona instructora

Quan: El termini per dur a terme el tràmit de vista de l'expedient és de cinc dies lectius (des de la seva comunicació) i el termini per formular-hi al·legacions és de cinc dies lectius més

Descripció: Abans de formular la proposta definitiva de resolució, l'instructor o instructora de l'expedient ha d'escoltar l'alumnat afectat, i també els progenitors o tutors legals, i els ha de donar vista de l'expedient completat fins a la proposta de resolució provisional per tal que puguin manifestar la seva conformitat amb allò que a l'expedient s'estableix i es proposa o hi puguin formular al·legacions

Normativa:

L'article 25, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010), estableix que:

25.3 (...) Sense perjudici de les altres actuacions d'instrucció que es considerin oportunes, abans de formular la proposta definitiva de resolució, l'instructor o instructora de l'expedient ha d'escoltar l'alumnat afectat, i també els progenitors o tutors legals, i els ha de donar vista de l'expedient completat fins a la proposta de resolució provisional per tal que puguin manifestar la seva conformitat amb allò que a l'expedient s'estableix i es proposa o hi puguin formular al·legacions. El termini per realitzar el tràmit de vista de l'expedient, de la realització del qual n'ha de quedar constància escrita, és de cinc dies lectius i el termini per formular-hi al·legacions és de cinc dies lectius més.

4.3.5. Proposta de resolució (art. 25.3 DAC)

Qui: Persona instructora

Quan: Al més aviat possible

Descripció: Un cop efectuat el tràmit de vista i audiència i transcorregut el període d'al·legacions, l'instructor o instructora formula la proposta de resolució de l'expedient a la direcció del centre

Normativa:

L'article 25, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010), estableix que:

25.3 (...) Sense perjudici de les altres actuacions d'instrucció que es considerin oportunes, abans de formular la proposta definitiva de resolució, l'instructor o instructora de l'expedient

ha d'escoltar l'alumnat afectat, i també els progenitors o tutors legals, i els ha de donar vista de l'expedient completat fins a la proposta de resolució provisional per tal que puguin manifestar la seva conformitat amb allò que a l'expedient s'estableix i es proposa o hi puguin formular al·legacions. El termini per realitzar el tràmit de vista de l'expedient, de la realització del qual n'ha de quedar constància escrita, és de cinc dies lectius i el termini per formular-hi al·legacions és de cinc dies lectius més.

4.4. Resolució de l'expedient

Les sancions que es poden imposar per la comissió d'alguna de les faltes greus, tipificades en l'article 37.1 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, són, segons l'article 37.3 de l'esmentada llei, la suspensió del dret de participar en activitats extraescolars o complementàries o la suspensió del dret d'assistir al centre o a determinades classes, en tots dos supòsits per un període màxim de tres mesos o pel temps que resti fins a la finalització del curs acadèmic, si són menys de tres mesos, o bé la inhabilitació definitiva per cursar estudis al centre.

L'article 25 del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, explicita els termes en què la direcció del centre imposarà la sanció en la resolució de l'expedient incoat a aquest efecte, sense perjudici que la mesura correctora incorpori alguna activitat d'utilitat social per al centre i, si escau, del rescabament de danys que es puguin establir de manera complementària en la resolució del mateix expedient.

A continuació, es recullen els agents, la temporització i els diversos supòsits arran de la resolució de l'expedient incoat pel centre educatiu, amb les referències normatives pertinents.

4.4.1. Sobreseïment

Qui: Direcció

Quan: Es recomana un mes des de la data d'inici de l'expedient

Descripció: Quan de la instrucció de l'expedient no se'n derivi cap responsabilitat per part de l'alumne/a, s'hi consignarà el sobreseïment o deteniment de la resolució, i no s'imposarà cap sanció

4.4.2. Aplicació de mesures correctores i sancions (art. 36.2, 37 i 38 LEC i art. 24 i 25.1 DAC)

Qui: Direcció

Quan: Es recomana un mes des de la data d'inici de l'expedient

Descripció: Finalitat educativa de la sanció. La imposició de mesures correctores ha de tenir en compte el nivell escolar en què es troben els alumnes afectats, llurs circumstàncies personals, familiars i socials i la proporcionalitat amb la conducta o l'acte que els motiva, i ha de tenir per finalitat contribuir al manteniment i la millora del procés educatiu dels alumnes, considerant, si s'escau, la reparació i la reconciliació amb les parts afectades.

També es pot considerar la possibilitat d'incorporar com a mesura complementària alguna activitat d'utilitat social per al centre i, si escau, del rescabament dels danys.

Normativa:

L'article 31, referent als principis generals, de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009), estableix que:

31.3 Els procediments de resolució dels conflictes de convivència s'han d'ajustar als principis i criteris següents:

- a) Han de vetllar per la protecció dels drets dels afectats i han d'assegurar el compliment dels deures dels afectats.
- b) Han de garantir la continuïtat de les activitats del centre, amb la mínima pertorbació per a l'alumnat i el professorat.
- c) Han d'emprar mecanismes de mediació sempre que sigui pertinent.

L'article 36, sobre criteris d'aplicació de mesures correctores i sancions, de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009), estableix que:

36.1. L'aplicació de mesures correctores i sancions no pot privar els alumnes de l'exercici del dret a l'educació ni, en l'educació obligatòria, del dret a l'escolarització. En cap cas no es poden imposar mesures correctores ni sancions que atemptin contra la integritat física o la dignitat personal dels alumnes.

36.2. La imposició de mesures correctores i sancionadores ha de tenir en compte el nivell escolar en què es troben els alumnes afectats, llurs circumstàncies personals, familiars i socials i la proporcionalitat amb la conducta o l'acte que les motiva, i ha de tenir per finalitat contribuir al manteniment i la millora del procés educatiu dels alumnes. En el cas de les conductes greument perjudicials per a la convivència, la imposició de les sancions s'ha d'ajustar al que disposa aquesta llei.

(...)

L'article 37, referent a faltes i sancions relacionades amb la convivència, de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009), estableix que:

37.1. Es consideren faltes greument perjudicials per a la convivència en el centre educatiu les conductes següents:

- a) Les injúries, ofenses, agressions físiques, amenaces, vexacions o humiliacions a altres membres de la comunitat educativa, el deteriorament intencionat de llurs pertinences i els actes que atemptin greument contra llur intimitat o llur integritat personal.
- b) L'alteració injustificada i greu del desenvolupament normal de les activitats del centre, el deteriorament greu de les dependències o els equipaments del centre, la falsificació o la sostracció de documents i materials acadèmics i la suplantació de personalitat en actes de la vida escolar.
- c) Els actes o la possessió de mitjans o substàncies que puguin ésser perjudicials per a la salut, i la incitació a aquests actes.
- d) La comissió reiterada d'actes contraris a les normes de convivència del centre.

37.2. Els actes o les conductes a què fa referència l'apartat 1 que impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra condició personal o social dels afectats s'han de considerar especialment greus.

37.3. Les sancions que es poden imposar per la comissió d'alguna de les faltes tipificades per l'apartat 1 són la suspensió del dret de participar en activitats extraescolars o complementàries o la suspensió del dret d'assistir al centre o a determinades classes, en tots dos supòsits per un període màxim de tres mesos o pel temps que resti fins a la finalització del curs acadèmic, si són menys de tres mesos, o bé la inhabilitació definitiva per a cursar estudis al centre.

37.4. Entre les conductes contràries a la convivència que han de constar a les normes d'organització i funcionament de cada centre hi ha d'haver, si més no, totes les que tipifica l'apartat 1, quan no siguin de caràcter greu, i també les faltes injustificades d'assistència a classe i de puntualitat.

L'article 38, referent a la responsabilitat per danys, de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009), determina que:

38. Els alumnes que, intencionadament o per negligència, causin danys a les instal·lacions o el material del centre o en sostreguin material han de reparar els danys o restituir el que hagin sostret, sens perjudici de la responsabilitat civil que els correspongui, a ells mateixos o a les mares, als pares o als tutors, en els termes que determina la legislació vigent.

L'article 24, referent a mesures correctores i sancionadores, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010) disposa que:

24.1. L'aplicació de mesures correctores i sancionadores de les irregularitats o faltes comeses per l'alumnat que afectin la convivència, establertes a la Llei d'educació, a les normes d'organització i funcionament del centre i, si escau, en la carta de compromís educatiu s'ha d'inscriure en el marc de l'acció educativa i té per finalitat contribuir a la millora del seu procés educatiu. Sempre que sigui concordant amb aquesta finalitat, la mesura correctora ha d'incloure alguna activitat d'utilitat social per al centre.

24.2. Les normes d'organització i funcionament del centre, a més del que preveu l'apartat e) de l'article 19.1, han de preveure mesures correctores referides a les faltes injustificades

d'assistència a classe i de puntualitat. Així mateix, poden determinar que, a partir del tercer curs de l'educació secundària obligatòria, les decisions col·lectives adoptades per l'alumnat en relació amb la seva assistència a classe, en exercici del dret de reunió i prèviament comunicades a la direcció del centre i es disposi de la corresponent autorització dels pares, mares o tutors, no tinguin la consideració de falta. Les mateixes normes han de determinar en quines situacions les mesures correctores s'han d'aplicar directament pel professorat i en quins casos en correspon l'aplicació als òrgans unipersonals de govern del centre, així com el procediment per informar-ne la família i, si és possible i escau, establir, amb aquesta, pautes compartides d'actuació.

24.3. Per a la graduació en l'aplicació de les sancions que corregeixen les faltes esmentades a l'article 37.1 de la Llei d'educació, s'han de tenir en compte els criteris següents:

- a) Les circumstàncies personals, familiars i socials i l'edat de l'alumnat afectat.
- b) La proporcionalitat de la sanció amb la conducta o acte que la motiva.
- c) La repercussió de la sanció en la millora del procés educatiu de l'alumnat afectat i de la resta de l'alumnat.
- d) L'existència d'un acord explícit amb els progenitors o tutors legals, en el marc de la carta de compromís educatiu subscripta per la família, per administrar la sanció de manera compartida.
- e) La repercussió objectiva en la vida del centre de l'actuació que se sanciona.
- f) La reincidència o reiteració de les actuacions que se sancionen.

24.4. En tot cas, els actes o conductes a què fa referència l'article 37.1 de la Llei d'educació s'han de considerar especialment greus, i les mesures sancionadores s'han d'acordar de manera proporcionada a aquesta especial gravetat, quan impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra circumstància personal o social de terceres persones que resultin afectades per l'actuació a corregir.

L'article 25, sobre garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010) estableix que:

25.1 Les faltes greument perjudicials per a la convivència en el centre tipificades a l'article 37.1 de la Llei d'educació es corregeixen mitjançant una sanció de les previstes a l'article 37.3 de la Llei esmentada. Correspon a la direcció del centre imposar la sanció en la resolució de l'expedient incoat a l'efecte, sense perjudici que la mesura correctora incorpori alguna activitat d'utilitat social per al centre i, si escau, del rescabament de danys que es puguin establir de manera complementària en la resolució del mateix expedient.

4.4.3. Oferiment de la mediació (art. 30.5, 31.3 c i 32 LEC, art. 23.2 DAC i art. 25.2 i 26 Drets i deures alumnat)

Qui: Direcció

Quan: Durant la tramitació de l'expedient

Descripció: En el cas d'una conducta greument perjudicial per a la convivència, només es pot oferir la mediació si no es dona cap de les circumstàncies que estableix l'article 25.2 del Decret de drets i deures de l'alumnat (vegeu Normativa).

En el cas que el procés de mediació s'iniciés durant la tramitació d'un procediment sancionador, cal disposar de la confirmació expressa de l'alumne/a, i, si és menor, dels seus pares.

Normativa:

Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)

L'article 30, referent al dret i deure de convivència, determina que:

30.5 Els centres han d'establir mesures de promoció de la convivència, i en particular mecanismes de mediació per a la resolució pacífica dels conflictes i fórmules per mitjà de les quals les famílies es comprometin a cooperar de manera efectiva en l'orientació, l'estímul i, quan calgui, l'esmena de l'actitud i la conducta dels alumnes en el centre educatiu.

L'article 31, referent als principis generals, estableix que:

31.3 Els procediments de resolució dels conflictes de convivència s'han d'ajustar als principis i criteris següents:

(...)

c) Han d'emprar mecanismes de mediació sempre que sigui pertinent. [Vegeu més avall article 25 del Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya]

L'article 32, referent a la mediació, determina que:

32.1. La mediació és un procediment per a la prevenció i la resolució dels conflictes que es puguin produir en el marc educatiu, per mitjà del qual es dona suport a les parts en conflicte perquè puguin arribar per si mateixes a un acord satisfactori.

32.2. El Departament ha d'establir les normes reguladores del procediment de mediació, que han de definir les característiques del procediment i els supòsits bàsics en què és procedent d'aplicar-lo.

Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010)

L'article 23, sobre mesures de promoció de la convivència, determina que:

23.2 Les normes d'organització i funcionament han d'incorporar les mesures de promoció de la convivència establertes en el centre, així com els mecanismes i fórmules per a la prevenció i resolució de conflictes. Entre aquests mecanismes s'ha de considerar el de la mediació, sense perjudici de les altres iniciatives de foment de la convivència i de la resolució pacífica dels conflictes que adoptin el Departament d'Educació i les persones titulars dels centres.

Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya (DOGC núm. 4670, de 6.7.2006)

L'article 25, sobre l'àmbit d'aplicació de la mediació, disposa que:

(...)

2. Es pot oferir la mediació en la **resolució de conflictes** generats per conductes de l'alumnat contràries a les normes de convivència o greument perjudicials per a la convivència del centre, llevat que es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que la conducta sigui una de les descrites en l'apartat b) o c) de l'article 38, i s'hagi emprat greu violència o intimidació, o la descrita en l'apartat h) del mateix article.

L'article 38, sobre conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre, ha estat derogat pel Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, el qual, pel que fa a les conductes greument perjudicials per a la convivència, es refereix a l'article 37, sobre faltes i sancions relacionades amb la convivència, de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.

Per tot plegat, **es podrà oferir la mediació en la resolució de conflictes generats per conductes de l'alumnat** contràries a les normes de convivència o **greument perjudicials per a la convivència** del centre, **llevat que es doni alguna de les circumstàncies assenyalades en negreta:**

37.a) Les injúries, ofenses, **agressions físiques, amenaces, vexacions o humiliacions a altres membres de la comunitat educativa**, el deteriorament intencionat de llurs pertinences i **els actes que atemptin greument contra llur intimitat o llur integritat personal.**

b) Que ja s'hagi utilitzat el procés de mediació en la gestió de dos conflictes amb el mateix alumne o alumna, durant el mateix curs escolar, qualsevol que hagi estat el resultat d'aquests processos.

3. Es pot oferir la mediació com a **estratègia de reparació o de reconciliació**, un cop aplicada una mesura correctora o una sanció, per tal de restablir la confiança entre les persones i proporcionar nous elements de resposta en situacions semblants que es puguin produir.

L'article 26, sobre l'inici de la mediació, estableix que:

El procés de mediació es pot iniciar a instància de qualsevol alumne o alumna, per tal d'aclarir la situació i evitar la possible intensificació del conflicte, o per oferiment del centre, un cop detectada una conducta contrària o greument perjudicial per a la convivència, d'acord amb l'establert a l'article 25.2.

Si el procés s'inicia durant la tramitació d'un procediment sancionador, el centre ha de disposar de la confirmació expressa de l'alumne o alumna, i, si és menor, dels seus pares, en un escrit dirigit al director o directora del centre on consti l'opció per la mediació i la voluntat de complir l'acord a què s'arribi.

(...)

4.4.4. Col·laboració amb agents socials externs (art. 24.2 Llei 14/2010)

Qui: Direcció

Quan: Durant la tramitació de l'expedient

Descripció: El centre educatiu pot col·laborar amb altres administracions i serveis públics a fi de valorar la situació de l'infant o adolescent i portar a terme accions per protegir el menor

Normativa:

L'article 24, referent a actuació de les administracions públiques, de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (DOGC núm. 5641, de 2.6.2010), disposa que:

24.2. Les administracions implicades han de col·laborar i actuar coordinadament. Especialment en matèria de protecció dels infants i els adolescents, els serveis públics estan obligats a facilitar la informació requerida pel departament competent en matèria de protecció dels infants i els adolescents a fi de valorar quina és la situació de l'infant o l'adolescent, i a portar a terme les actuacions de col·laboració necessàries per a protegir-los.

(...)

4.4.5. Possibilitat de recurs (art. 148.3.i i 152.2.e LEC i art. 25.5 DAC)

Qui: Família / Consell escolar

Quan: Un cop resolt l'expedient

Descripció: Un cop resolt l'expedient, i a instàncies dels progenitors, el consell escolar pot revisar la sanció aplicada i proposar, si s'escau, les mesures pertinents sens perjudici de la presentació dels recursos o reclamacions davant els SSTT.

La direcció del centre ha d'informar periòdicament el consell escolar dels expedients que s'han resolt.

Normativa:

L'article 148, referent a les funcions del consell escolar, de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009), estableix que li correspon:

148.3.i Intervenir en la resolució dels conflictes i, si escau, revisar les sancions als alumnes.

L'article 152, referent a les funcions del consell escolar de centres privats concertats, especifica que una de les seves funcions és:

152.2.e. Conèixer la resolució de conflictes escolars i vetllar perquè s'ajusti a la normativa vigent. A instància de mares, pares o tutors, el consell escolar pot revisar les decisions relatives a conductes dels alumnes que perjudiquin greument la convivència en el centre i proposar, si escau, les mesures pertinents.

L'article 25, referent a garanties i procediment en la correcció de faltes greument perjudicials per a la convivència, del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia de centre educatiu (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010), estableix que:

25.5 Un cop resolt l'expedient per la direcció del centre, i a instàncies dels progenitors o tutors legals, o de l'alumnat afectat si és major d'edat, el consell escolar pot revisar la sanció aplicada, sens perjudici, de la presentació dels recursos o reclamacions pertinents davant els serveis territorials corresponents. En qualsevol cas, la direcció del centre ha d'informar periòdicament el consell escolar dels expedients que s'han resolt. Les faltes i sancions a què es refereix aquest article prescriuen, respectivament, als tres mesos de la seva comissió i de la seva imposició.

4.5. Mesures reparadores i restauratives

En el cas d'una conducta greument perjudicial per a la convivència entre alumnes, en què no s'hagi pogut oferir la mediació prèviament (vegeu 4.4.3 Oferiment de la mediació) convé, un cop aplicada una mesura correctora o sanció i en línia amb la seva finalitat educativa, valorar

la possibilitat d'endegar un procés restauratiu, sempre de caràcter **voluntari** i si ho considera necessari **l'orientador o orientadora del centre i/o l'EAP**.

Les pràctiques restauratives tenen el seu origen en la justícia restaurativa i constitueixen un conjunt d'activitats formals, que tenen com a objectiu desenvolupar comunitat i gestionar els conflictes tot reparant el dany i restaurant les relacions. Respon, doncs, a un doble enfocament: un de proactiu (crear comunitat) i un altre de reactiu (reparar danys i restaurar relacions), tot transformant-les i superant el model domini-submissió.

Els processos restauratius responsius són **responsabilitzadors i capacitadors** i, alhora, no-culpabilitzadors i no-estigmatitzadors i volen oferir espais de seguretat i confiança, facilitant l'apoderament de la persona que ha patit violència i l'assumpció, en el cas de la persona que l'ha exercit, d'un paper actiu i reflexiu sobre les causes i els efectes de les conductes.

Els principis de les pràctiques restauratives són els següents:

- **Restauració:** el primer objectiu ha de ser la reparació del dany i la restauració de les relacions.
- **Voluntarietat:** la participació és voluntària, especialment en la persona que ha viscut la situació de violència. És important que la persona agredida vulgui accedir-hi, se senti segura i no senti por.
- **Neutralitat:** els processos restauratius són justos i no esbiaixats en relació amb cap participant. En cap cas qüestionar el relat de la persona víctima. S'ha de mostrar respecte a totes les persones implicades i dir no a la conducta violenta.
- **Seguretat:** s'ha de garantir la seguretat de totes les persones que hi participen. Cal crear un espai segur per poder expressar els sentiments i els punts de vista de cadascú. També han de tenir cura de l'impacte que tenen certs punts de vista, els quals generen malestar i dolor.
- **Accessibilitat:** tot el procés ha de ser inclusiu i disponible per a totes les persones afectades.
- **Respecte:** s'ha de respectar la dignitat de totes les persones que hi participen.

Les pràctiques restauratives responsives, si es considera necessari, es poden dur a terme amb persones de suport (amb formació especialitzada) i de la comunitat.

Per a més informació, vegeu Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu, que en la fase d'intervenció educativa recull les pràctiques o processos restauratius de tipus responsiu que es poden aplicar en aquests casos (6.4.5 Pràctiques restauratives).